

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

IV. De datis à Rege Galliæ Indultis, ac Expectativis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

in centur. cap. 47. Rebusso comment. ad Concordata, §. 1. verb. *Papa*⁶ versic. *Intra sex menses*. Charonda in Pandectis, lib. 1. cap. 10. Mainardo lib. 8. cap. 6. Quinetiam hoc idem statuit Gregorius Papa X. in Concilio Lugdunensi, & refertur in cap. Statutum, de præbend. in 6.

XVII. Observandum postremò, non decurrere prefatos sex menses quandiu perdurat legitimum impedimentum. Antonius Faber in suo Codice, lib. 1. tit. 3. defin. 17. neque dum vacat Episcopalis Sedes, cap. penult. ne Sede vacante; his enim casibus non incurritur negligentiae culpa, ob quam locus devolutionibus aperitur; adeò ut Innocentius Papa III. cap. *Quia diversitatem*, de concess. præbend. sanciat semestre nullatenus decurrere tempore suspensionis Collatoris, quanvis ejus culpæ contractæ; quia non potuit ei vitio verti negligentia culpa, cum carceret potestate.

C A P U T I V .

De datis à Rege Gallie Indultis ac Expectativis.

I. **D**OITUR Rex Galliæ circa Beneficia jure Indulti, seu Expectativæ gratiæ. Est verò Indultum Regium, rescriptum vel schedula, Gallicè *Brevet*, in favorem quorundam Officialium. Hi sunt Supremus Regni Cancellarius, Præsides & Consiliarii Parisiensis Parlamenti, quibus mandat Rex in vim Papalis gratiæ, quam Eugenius IV. & Paulus III. Romani Pontifices Regibus Franciæ indulserunt, ut Prælati collatores singuli semel dumtaxat in vita sua, & non ultra, provideant nominato Indultario de proximè vacaturo Beneficio, cuius anni proventus, deductis omnibus expensis & oneribus, pertingant ad taxam constitutam. Ea porrò taxa fuit hactenus ducentarum librarum Parisiensium. Verùm cùm hæc summa pro dignitate personarum tenuior censeretur, Clemens Papa IX. eam demùm auxit ad sexcentas annuas libras. Secretarii quoque ejusdem Parlamenti, necnon Magistri libellorum supplicum, et si nulla horum mentio fiat in rescripto Pauli III. ex usu tamen Franciæ fruuntur eadem gratia Indultorum Regiorum, quasi Supremae ejusdem Curiæ aggregata membra. Bengeus tit. de canonicis institutionum conditionibus, §. 4. n. 16.

II. Novissimè aucta sunt Indultiorum Regiorum privilegia. Cùm enim Pauli III. Bullâ, quam in Niceensi Colloquio anni 1538. Franciscus I. impetraverat, excluderentur Parisienses Senatores à quibuscumque Regularibus Beneficiis, nisi ipsi forent Regulares: & cùm plerunque non alia Præbenda ipisis assignarentur à collatoribus quām Parochiales tunc

R 2 temporis

temporis vacantes, quas acceptare munia Senatoria vtabant: & demam cùm nimum exilis & modicus videretur pro personarum dignitate librarum ducentarum annuus redditus, ad Regis Ludovici X V. rogatum Clemens IX. per Bullam anni 1667. sextodecimo Calendas Aprilis, quam refert integrum Joannes Doviatus in suo Juris Ecclesiastici Specimine, indulsit Clericis Senatoribus, ut jure Regiae nominationis possint in Commendam obtinere Regularia Beneficia anteà commendata: Item ne ipsis Parochialia Beneficia collatores assignent: Postremò ne ulla Beneficia infra sexcentarum librarum proventum annuum acceptare compellantur. Statuit insuper, ut Indultarii post sibi collata sub titulo Commenda Regularia Beneficia per ordinarios Collatores, teneantur intra octo menses novam Commendam à Sede Apostolica impetrare, & jura Cancellariae Apostolice persolvere; alioqui vacabunt ea Beneficia, cessabitque precedens ipsorum Commenda ipso jure: his quoque accedit obligatio fructus perceptos restituendi. His adjungit confirmationem ejus quod Paulus III. constituerat, nimirum collatores Cardinales eximi ab illa obligatione Beneficia conferendi Regis Indultarii. Præterea cùm Senatorum alii Clerici sint, alii laici, jus conceditur laicis, quibus Rex Indultum concesserit, ut posse fine loco sui nominare ad Beneficia pro suo arbitrio Clericum qui sit de Parisiensis Curia numero ac gremio, ut conceditur expressè per præfatas Pauli III. & Clementis IX. Literas.

III. Ubi simul concurrunt cum Indultariis Graduati, aut etiam cum Indultariis Apostolicis Regii Indultarii, servandus est hic ordo. Præfrendi sunt Regii Apostolici Indultarii: sed Regii Graduatos Universitatum quoscunque excludunt, juxta Francisci I. Edictum anni 1541. Utroque enim æquum est inferiorem dignitatem eminentiori cedere, juxta cap. *Hic qui*, & cap. *Si à Sede*, de præbend. in 6. Et hoc idem declaratur rescripto Pauli III. quoad concursum Apostolicorum aut Regiorum Indultariorum. Id rescriptum refertur integrum à Chopino lib. I. de sacra Politia, tit. 5. num. 16. & in volumine primo rerum Sacri Cleri Gallicani, tit. de Indultis.

IV. Oblata sibi litigiosa Beneficia possunt recusare tam Indultarii quilibet, quām Graduati; habentque jus alia non litigiosa requirendi. Chopinus d. tit. 5. n. 20.

V. Indultarii, tam Regii quām Apostolici, qui utriusque dicuntur quoque Mandatarii, ob mandatum de providendo, nullum jus habent ad Beneficia per resignationem aut permutationem vacantia, cap. unico, de rerum permut. in 6. & cap. 2. de renunciat. in 6. & Clement. unica de rerum permutat. Concilium Viennense sub Clemente V. Neque ad ulla Beneficia patronatus laicalis, can. *Decernimus*, 16. quæst. 7. Concilium Trident. sess. 25. cap. 9. de reform. Quibus juribus neque Papa, nisi ex gravi & urgente causa, neque Rex derogare possunt. Ratio in promptu est de indultis.

indultis Regiis : cum enim haec mandatis Apostolicis successerint, in quibus caverit de immunitate juris patronatus laici, eodem quoque jure circumscribi debent. Praeterea mandatis, ac indultis non sunt obnoxiae Dignitates electivae. Clement. 1. de praebend. Rebiffus in praxi, tit. de clausulis mandatorum, num. 33. Idque postremo decernitur Caroli IX. Edicto anni 1569, artic. 2. quo simul eximuntur Praebenda Theologales, Praeceptoriales, atque Penitentiariae à juribus Indultariorum & Graduorum. De Graduatis tamen contrarius usus invaluit circa Praebendas Theologales.

* VI. Circa Regia Indulta queritur de Consiliariis Curiae Parisiensis, qui ex vi Regii Indulti simul quoque provisi sunt de Ecclesiastico Canonico. Iste quidem dum serviendo Curiae ministeriis absunt à Choro, fruuntur quidem Praebendarum suarum proventibus seu fructibus, sed pravitantur distributionibus Chori, qua non nisi assistentibus in Choro perfolvente sunt. Ad haec confirmanda multa proferuntur Curiae supremae Parisiensis judicia, quæ referuntur à Loueto & Brodeo ejus Scholaste lit. C, cap. 24. Quando tamen vacant à Curia, si Choro intersint, lucrantur distributiones. Idem juris fuerat olim attributum Regalis Capellæ Cantoribus per Diplomata Clementis VI. & Pii II. ut fructibus potirentur suarum, in quibus provisi sunt, aliarum Ecclesiarum; sunt tamen privati manualibus distributionibus quandiu à Choro absunt aliarum, quibus aggregati sunt, Ecclesiarum, ut inserviant Regia Capellæ. Sed cum post vices inserviant Capellæ Regia, quo tempore desinunt ipsorum ministerii vices, tenentur aliarum Ecclesiarum Choro interesse, alioqui distributionibus frustrantur, nec eas faciunt suas. Idque statuit Edictum Melodunense Henrici III. cap. 7. Cantores, inquit, nostræ Capellæ, postquam servitii nostri tempus expleverint, teneantur residere, & actu inservire in Beneficiis & Praebendis quarum habent provisionem, sub pena jactura fructuum Praebendarum & Beneficiarum residentiam exigentium.]

VII. Quilibet in Gallia Beneficiorum collator non potest Regio indulto plusquam semel gravari in vita sua: & postquam semel ex indulto contulerit, jus habet quemvis posteriorem indultarium repellendi. Capitula vero cum non moriantur, possunt unico, & non amplius, indulto gravari ad singulas Regum mutations, ex Constitutione Henrici II. anni 1550.

VIII. Stylus in praxi iste servatur. In primis fit significatio Regie nominationis (quam vocant Brevet de nomination) ab indultario seu mandatario, aut (ut vulgo dicunt) Brevetario, vel ab ejus procuratore, Notario praesente cum duobus testibus, qui subscribunt processui verbali, in quo apponitur acceptatio, vel alia qualcumque fuerit responsio Collatoris, cui fuerit significatum. Postmodum adveniente congruentis Beneficii vaccinatione, fit peculiaris eidem Collatori sub iisdem formulis altera significatio,

catio, cum requisitione vacantis Beneficii: qua requisitione jus acquiritur ad idem quod vacat Beneficium. Debet verò istud indultum postremò insinuari apud Tabularium publicum Ecclesiasticum: quod ita necessarium est, ut per magni Consilii Regii placitum decisum fuerit, hujus insinuationis omissione vitiari totam nominationem, ejusque effectum præpediri. Tardius disp. 3. quæst. 10. num. 26. Ex quo facta est secunda ista significatio, non potest Papa deinceps prævenire, cum jam res integra non sit ob præviam Regiae manus appositionem. Rebuffus in Concord. rubrica de mandatis Apostolicis, §. *Declarantes*, vers. *Jure preventionis*.

I X. Ubicumque non præcesserit significatio, sive mandati Apostolici, sive indulti Regii, sive nominationis, aut Gradus Universitatis, nullum in rem jus acquiritur, cap. *Tibi qui*, de rescript. in 6. cap. *Si clericus*, de præbend. in 6. Peleus lib. 1. Actuum forensium, art. 6.

X. Mandata Apostolica, & indulta Regia, quanvis fuerint collatori significata, non annullant quidem posteriorem Beneficii vacantis factam alii collationem, hac enim collatio tenet: sed collator compelletur providere mandatario aut indultario de pensione æqualis redditus cum illo infeliose collato Beneficio, donec illi alterum primum vacaturum congruum Beneficium contulerit, cap. *Inter cetera, & cap. Dilectus*, il. 1. & cap. *Dilectus*, il. 2. de præbend. Sicque judicatum à Senatu Parisiensi refert Louetus lit. P, tit. 6. Haud ita pridem jura Regionorum Indultorum pro Senatoribus aliisque Officialibus Parisiensibus aminem Ligerim non transfiliebant; sed jam totâ Regni ditione diffunduntur.

X I. Alterum recensetur Regionum Indultorum genus pro felici ad Regnum adventu. Aulicorum ambitio & adulatio jus istud introduxit; cui novæ introductioni Senatus Parisiensis plerumque fortiter intercessit, existimans satis detractum Ecclesiae fuisse per Regaliam & Indulta in favorem suorum Officialium constituta, nec patiens alios concurrentes ac rivales, per quos Beneficia, ad quæ aspirant, sibi detrahi possint; ideoque novum istud Indultariorum genus frequentibus Senatus consultis submovit ac repulit, ut testatur Brodeus in Louetum lit. P, tit. *Præbenda felicis ad Coronam adventus*. Bordenau lib. de Curis Ecclesiasticis, cap. 1. num. 28. & 33. Mornacius ad 1. 4. §. 4. D. de officio Procons. allegantes Parisiense Senatus consultum solennius in Togis purpureis, Januarii 7. anni 1616. praefidente Verduno, conformiter ad requisitionem Advocati Regii Lebret, contra petitorem Canonicatus Constantiensis: & aliud ejusdem Senatus, Decembris 13. anni 1612. quo fuit exclusus alter Indultarius fundatus super prima vacatione post exhibitum Regi ab Episcopo sacramentum fidelitatis: contra hunc conclusit Regius Advocatus Servinus, coque requirente repulsi fuit petitor à Baionensi Canonicatu. Circa duo ista indultorum genera pro felici ad Coronam adventu, & pro præstito per novum Episcopum sacramento fidelitatis, diversa, sibique invicem pugnantia prodierunt Senatus consulta,

tus consulta, prout nunc petitorum gratia & favor, nunc ipsa petitionis iniquitas Judices in contrarios sensus impellebant. Ipseque Louetus profert Parisiensia aliquot judicia duorum illorum generum indulta confirmantia. Sanè Aulicorum avaritia & ambitio, nisi reprimantur, Ecclesiam miserrimè dissipabant, novaque adhuc artes ultra jam commemoratas excogitabunt, pro nuptiis Regiis, pro natalibus Primogeniti Franciæ, aut etiam infestantium liberorum; pro nova victoria, aliaque in infinitum.

XII. Regis indulta, quemadmodum mandata Apostolica exspirant, illa Regis, haec verò Pontificis morte, à quibus fuerat concessa gratia expectativa, cap. Si super gratia, de offic. delegat. in 6. cap. Si cui, de præbend. in 6.

C A P U T V.

De Regiis ad Prælaturas nominationibus, & aliis juribus Concordati Bononiensis.

I. **C**ONVENIENTIBUS Bononiæ Leone X. Pontifice, & Francisco Franciæ Rege editum fuit amborum consensu quod vocant Concordatum, per quod abolitis in Regno Franciæ electionibus communib[us] ad Prælaturas majores, & rejectis Basileensis Concilii Decretis, Pragmaticaque Sanctione, attributum est Regi Galliæ jus nominationis ad vacatura Regni Beneficia Consistorialia, Episcopatus, & Abbatias, de quibus Papa conluevit in Consistorio providere; eoque mediante privilegio Papa viciissim obtinuit à Rege earundem Prælaturarum annatas, quas exsolvi prohibuerant Synodus Basileensis, & ibi procula Sanctio Pragmatica, recepta pridem & approbata in eodem Regno per Concilium Nationale Turonense, quæ conformis erat celebri illi & antiquiori alteri Pragmaticæ Sanctioni, quam Sanctissimus Rex Ludovicus IX. ediderat, quæ districte verbat pecunias ex suo Regno ad Romanam Curiam transferri.

II. Hoc Bononiense Concordatum mox approbavit sub eodem Leone Papa Concilium Lateranense. Itaque non potest Papa de illis Gallici Regni Prælaturis disponere ad libitum, sed solum in ejus gratiam, quem Rex nominaverit, modò sit idoneus & capax. Secus verò agendo non admittetur collatio. Concord. tit. de Reg. ad Prælatur. nomin. §.1. Et isti Regiæ nominationi locus est, sive vacet Prælatura per obitum, sive per resignationem, sive per juridicam depositionem. Ne verò diutiùs Prælaturæ vacent, illi quos Rex nominaverit, tenentur obtinere Pontificiam provisionem intra novem